

İEÜ UZAKTAN EĞİTİM ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME REHBERİ

Bu rehber, uzaktan eğitim yöntemine hızlı geçiş sürecimizde ölçme-değerlendirme konusunda yol gösterici olması amacıyla hazırlanmıştır. Rehber en yeni bilgiler ışığında güncellenecektir. En güncel versiyona EKOEGİTİM-TLC web sitesinden erişebilirsiniz. <https://www.ieu.edu.tr/tlc/tr>

GENEL HUSUSLAR

1. Ölçme-değerlendirme yöntemleri belirlenirken/değiştirilirken dersin ölçülmek istenen öğrenme çıktıları ile uyumlu olması ve öğrenciye bu ve diğer derslerin ölçme-değerlendirmesinden yansıyan toplam iş yükü dikkate alınmalıdır. Bu süreçte mümkün olduğunca öğrenci iş birliği ve/veya öğrenci-öğretim üyesi etkileşimi gerektiren yöntemlerin tercih edilmesi önerilir. Ölçme değerlendirme ölçütleri hakkında aynı dersi veren tüm öğretim üyelerinin bu ölçütleri birlikte belirlemeleri ve hemfikir olmaları değerlendirmenin güvenilirliğini sağlamakta yardımcı olacaktır.
2. Daha önce öğrencilerin karşılaşmadığı bir ölçme değerlendirme yönteminin tercih edilmesi durumunda öğrencilerin yönlendirilmesinde ekstra özen gösterilmelidir ve bir deneme uygulaması yapılması önerilir.
3. Uygulamaya konulacak yeni değerlendirme yönteminin öğrenme yönetim sistemi (Blackboard) üzerinde nasıl tasarlanacağı ve uygulanacağı konusunda yeterli bilgi sahibi olunması gerekir. Bu amaçla TLC tarafından sağlanan eğitime ait videolar izlenebilir: https://ieu.blackboard.com/ultra/organizations/4881_1/cl/outline
4. Değerlendirmeye ilişkin bilgileri (amacı, verilen süre, kurallar ve kısıtlamalar, tanınan teslim hakkı sayısı, hangi formda [yazı/ses/resim/video...] istendiği, hangi formatta [pptx/pdf/mp4...] istendiği ve diğer bilgiler) içeren açık ve detaylı bir yönerge, değerlendirmenin ölçütleriyle birlikte öğrencilerle paylaşılmalıdır. Bu bilgiler paylaşılırken öğrencilere kopya ve intihal gibi konularda "akademik dürüstlük" ilkelerini hatırlatmak faydalı olacaktır.
5. Ölçme-değerlendirme yöntemlerinin çeşitlendirilmesi herhangi bir hususta zorluk yaşayan öğrenciler için daha adil bir değerlendirme ortamını mümkün kılacaktır. Ayrıca, ölçme-değerlendirme yöntemini uygulayan öğrenciler için, varsa özel durumlarını ifade edebilecekleri ortam yaratılmalı ve alternatifler sunulmalıdır.

ÖĞRENME YÖNETİM SİSTEMİNDE SINAV UYGULAMALARI

Soru Tipleri

Blackboard üzerinden yapılacak sınavlarda daha düşük bilişsel düzeyi (bilgi-kavrama-uygulama) ölçmeye yönelik çoktan seçmeli ya da çoklu seçmeli sorular ve daha yüksek (uygulama-analiz-sentez) bilişsel düzeyi ölçmek için kullanılacak öğretim üyesinin değerlendireceği açık-uçlu sorular gibi farklı soru tipleri aynı sınavda yer alabilmektedir. Bu soru tipleri ve nasıl kullanıldığı ile ilgili bilgilere ilgili eğitim videosundan ya da kılavuzdan erişilebilir:

https://ieu.blackboard.com/ultra/organizations/4881_1/cl/outline

https://help.blackboard.com/tr-tr/Learn/Instructor/Tests_Pools_Surveys

1. Çoktan seçmeli sorularda;
  - i. Soru kökü net ve anlaşılır olmalıdır.
  - ii. Seçeneklerin uzunluğu birbirine yakın olmalıdır.
  - iii. "Yukarıdakilerin hepsi/hiçbiri" gibi seçenekler kullanmaktan kaçınılmalıdır.
  - iv. Soru kökünde negatif ifade kullanmaktan kaçınılmalı (örneğin, "Which of the following is not included in..."), kullanılması halinde ise negatif kelime koyu renkli ya da altı çizili olarak verilmelidir.
  - v. Seçenek sayısı mutlaka 4 olmak zorunda değildir. Nitelikli hazırlanması halinde 3 seçenekli sorular da 4 ya da 5 seçenekli sorular kadar yüksek geçerlik ve güvenilirliğe olacaktır.
  - vi. Seçeneklerin randomize edilerek her öğrenciye farklı bir sırayla sunulması sağlanabilir.
2. Sınav sorusu öğrencinin bir dosya hazırlayıp (yazı, ses, resim, video) yüklemesini gerektiriyorsa "file response" soru türü tercih edilebilir. Sınav süresi içerisinde örneğin öğrencilerden matematiksel işlemleri tamamlayarak fotoğrafını çekmeleri ve bu fotoğrafı bir ek dosya halinde yükleyerek teslim etmeleri istenebilir. Benzer şekilde öğrenci bir beceriyi sergilediği videoyu ya da hazırladığı bir metni de yanıt olarak yükleyebilecektir.
3. Açık uçlu soruların değerlendirmesinde ölçütlerin *rubric* adı verilen araç kullanılarak tablollaştırılması önerilmektedir. Bu araç üzerinde oluşturulan ölçütler tablosunun kullanılması (ve öğrencilerle paylaşılması) hem değerlendirmenin nesnel ve pratik bir şekilde yapılmasını sağlar hem de daha adil ve şeffaf bir değerlendirme ortamını mümkün kılar. Rubric oluşturmayla ilgili bilgilere ilgili eğitim videosundan ya da kılavuzdan erişilebilir:
https://ieu.blackboard.com/ultra/organizations/4881_1/cl/outline
<https://help.blackboard.com/Learn/Instructor/Grade/Rubrics>
4. Açık-kitap (open-book) sınav öğrencilerin kitaplara, makalelere ve çevrimiçi içeriğe erişmelerine izin verildiği yüksek bilişsel düzeyde ölçüm gerçekleştirmek için kullanılacak bir yöntemdir. Bu sınav tasarlanırken öğrenciye soru veya soruları gördükten sonra araştırmasını yapacak ve

sonuçları derleyecek zaman tanınmalıdır. Birden fazla soru sorulması halinde temel kavramlara yönelik kolay sorular önce sorulmalıdır. Öğrencilere sınavın açık-kitap olmasının ders içeriğine hâkim olmalarının gerekmediği anlamına gelmediğini açıklamak yararlı olacaktır.

Sınavın Tasarlanması (Sınav Ayarları)

Sınav ayarları ile ilgili genel bilgilere ilgili eğitim videosundan ya da kılavuzdan erişilebilir:

<https://ieu.blackboard.com/ultra/organizations/48811/cl/outline>

https://help.blackboard.com/tr-tr/Learn/Instructor/Tests_Pools_Surveys

1. Sınav sorularının, sınav oturumu esnasında randomize edilerek (soruların sırasını karıştırarak) her bir öğrenciye farklı sırayla sunulması sağlanabilir ve böylece sınav güvenliği artırılabilir. Ancak, bir mantık sırasında ilerlemesi gereken ya da kapsam bakımından birbirini takip etmesi gereken sorulardan oluşan sınavlar için bu seçenek uygun değildir.
2. Sınavın sonucu hakkında öğrencilerin nasıl ve ne zaman geribildirim alabileceği belirlenirken dikkatli olunmalıdır. Şayet sınavın tamamlanması için her bir öğrenciye birden fazla teslim hakkı verilmesi planlanmışsa ya da sınavı yaklaşık aynı zamanda bitirmeleri beklenmiyorsa, geribildirim sınav biter bitmez öğrencinin erişimine açılması uygun olmayacaktır.
3. Sınavlarda zaman kısıtlaması uygulanabilir. Böylece sınavı tamamlamak için öğrencilere belirli bir süre verilmiş olur. Sınav öğrenme yönetim sisteminde, önceden ayarlanmış olan zaman dilimi içerisinde erişimde kalır, süre bitince otomatik olarak sonlandırılır, ya da geç bitiren öğrencilerin sınavları *late* olarak işaretlenebilir. Ancak, bu ayarlara karar verirken internet bağlantı sorunları olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Sınav süresince öğretim üyesi, *Grade Center* üzerinde öğrencilerin sınav teslimlerini takip etmeli, mail/telefonla ulaşılabilir olmalı, gerekirse bireysel olarak öğrencilere bir teslim hakkı daha verebilmelidir. Bu ayarlar *Grade Center* üzerinde yapılabilmektedir. *Grade Center* yönetimi ile ilgili detaylı bilgiye ilgili eğitim videosundan ya da kılavuzdan erişilebilir:
<https://ieu.blackboard.com/ultra/organizations/48811/cl/outline>
<https://help.blackboard.com/tr-tr/Learn/Instructor/Grade>
4. Sınavda öğrencinin ekranında tek bir soruyu görmesi ya da soruların tamamını görmesi ayarlanabilmektedir. Ayrıca istenirse önceki sorulara dönüş yasaklanabilmektedir.
5. Hazırlanan her sınav, sunulmadan önce mutlaka gözden geçirilmelidir. Herhangi olası teknik bir soruna önlem olarak, sınav asıl uygulamadan önce denenmelidir. Mevcut koşullarda bazı öğrencilerin bilgisayar erişimi olmayabileceği dikkate alınmalı, sınav denenirken mobil cihazlardan (mobil uygulama ve tarayıcı aracılığıyla) erişimin nasıl olduğu da sınanmalıdır. Benzer şekilde sınavın bilgisayarda öğrenciler tarafından kullanılacak farklı tarayıcılarda nasıl görüldüğünün de test edilmesi gerekmektedir.

ÖĞRENME YÖNETİM SİSTEMİNDE ÖDEV UYGULAMALARI

Ödevler, bilgi ve kavrama düzeyinin ötesinde problem, analiz, sentez ve değerlendirme gibi daha yüksek bilişsel düzeyleri ölçmeye yönelik tasarlanabilecek ölçme-değerlendirme araçlarıdır. *Blackboard* üzerinden ödev verme süreci ile ilgili bilgilere ilgili eğitim videosundan ya da kılavuzdan erişilebilir:

https://ieu.blackboard.com/ultra/organizations/4881_1/cl/outline

<https://help.blackboard.com/tr-tr/Learn/Instructor/Assignments>

1. Ödevler bireysel teslim olarak tasarlanabileceği gibi, grup ödevi olarak da uygulanabilir. Böylece öğrencilerin birbirleriyle iletişimi teşvik edilmiş olur.
2. İntihalden kaçınma ve akademik dürüstlük ilkeleri mutlaka vurgulanmalıdır. Öğrenme yönetim sisteminde *SafeAssign* adlı araç kullanılarak intihal tespiti yapılabilmektedir. Öğrencilerin bu araç hakkında bilgilendirilmesi farkındalıklarını artıracaktır.
3. Öğrenme yönetim sisteminde değerlendirme ölçütlerinin bir tablo halinde oluşturulabilmesine olanak veren *rubric* aracının ödevlerde kullanılması önerilmektedir. Bu araç üzerinde oluşturulan ölçütler tablosunun kullanılması (ve öğrencilerle paylaşılması) hem ödevlerin nesnel ve pratik bir şekilde değerlendirilmesini kolaylaştırır hem de daha adil ve şeffaf bir değerlendirme ortamını mümkün kılar. Ayrıca, bu ölçütler tablosunun uygun olan farklı ödevlerde tekrar kullanılabilmesi mümkündür.
4. Öğrenciler ödevde farklı formlarda (yazı, resim, ses kaydı, video) bir dosya yükleyerek yanıt verebilmektedir. Öğrencilerden değerlendirme kapsamında bir sözlü sunumda bulunmaları ve bunu ses/görüntü kaydı olarak teslim etmeleri, bir beceriyi sergilediklerini gösteren bir videoyu ya da hazırladıkları bir metni yüklemeleri istenebilir. Yazılı ödevlerde olduğu gibi, net bir yönerge sağlanmalı ve değerlendirme ölçütleri de paylaşılmalıdır.
5. Ödevler değerlendirilirken öğrencilere zamanında, anlamlı ve yapıcı geribildirimde bulunulması ödevi daha etkili bir öğrenme aracı haline getirecektir.
6. Ödevler öğrencinin çeşitli kaynaklardan elde ettiği bilgileri sentezleyerek ve kendi perspektifini katarak yazdığı essay formatında yapılabilir. Bu formatta öğrencinin yazıyı yapılandırması beklenir. Giriş bölümünde ana konu hakkında kısa bilgi verilir ve essay çalışmasında hangi konuya değinileceği, essay çalışmasının amaç ve kapsamı kısaca belirtilir. Gelişme/Ana bölüm, fikirlerin paragraflar halinde ele alındığı, açıklandığı, örneklerle ve gerekirse atıflarla desteklendiği bölümdür. Sonuç bölümünde ise essay çalışmasının çok kısa bir özetinin sunulduğu, kişinin

kendi görüşünün de dâhil edildiği bölümdür. Öğrencilerin kaynak taraması yapmaları, buldukları ve faydalandıkları kaynakları arşivlemeleri ve uygun şekilde atıfta bulunmaları gerektiği hatırlatılmalıdır. *Essay* çalışmasına başlamadan önce bir genel çerçeve (*outline*) hazırlamaları ve çalışmanın ana hatlarını belirledikten sonra yazmaya başlamaları faydalı olacaktır.

7. Örnek olay/vaka/olgu/durum çalışmaları (*Case Study*) da bir ödev olarak gerçekleştirilebilir. Öğrencilere gerekli bilgiler ödev yönergesinde sunulduktan sonra öğrencilerden bir metin hazırlayıp yüklemeleri istenecektir.

ÖĞRENME YÖNETİM SİSTEMİNDE TARTIŞMA FORUMLARI

Tartışma forumları özellikle uzaktan öğretimde öğretim üyesi-öğrenci ve öğrenciler arası etkileşimi sağlamak için etkili yollardan biridir. Tartışma forumları ayrıca bir değerlendirme aracı olarak da kullanılabilir. Tartışma forumu ve bu ortamın ölçme-değerlendirme amaçlı kullanımı ile ilgili detaylı bilgi için ilgili kılavuzdan yararlanabilirsiniz.

<https://help.blackboard.com/tr-tr/Learn/Instructor/Interact/Discussions>

1. Değerlendirme yöntemi olarak kullanılması düşünüüyorsa öncesinde öğrencilere bu platforma alışmalarını sağlayacak bir alan yaratılmalıdır.
2. Tartışma forumlarında öğretim üyesinin zamanlı geribildirimi, teşviki, yönlendirmesi belirleyicidir. Özellikle başlangıçta, bu forumu dinamik tutacak kişi öğretim üyesidir.
3. Forumun etkililiği ve öğrencilerin teşvik edilmesi için şu yöntem önerilir:
  - i. Olumlu, yapıcı bir ifade kullanın ve öğrencinin paylaştığı metne atıfta bulunarak yüreklendirin: "Thanks for your post/Thank you for sharing your opinions. I really liked the way you... "
  - ii. Yorum yapın: Öğrencinin paylaşımında katıldığınız/katılmadığınız hususları dile getirin.
  - iii. Soru sorun: Öğrencinin paylaşımındaki belli bir kısma dair spesifik bir soru yöneltin.
  - iv. Diğer öğrencilerin paylaşımlarına da atıf yapabilirsiniz: "Bu konuda Kemal'in şöyle bir görüşü var, sen bunu nasıl yorumluyorsun" gibi bir ifadeyle, öğrenciyi hem belli bir öğrenciyle etkileşime geçmesi için teşvik edebilir, hem de forum paylaşımının zenginleştirebilirsiniz.
4. Tartışma forumunun değerlendirme kapsamına alınması durumunda, tıpkı ödevlerde olduğu gibi, öğrenme çıktılarıyla bağdaştırılması, bir değerlendirme ölçütleri tablosu (rubric) hazırlanması ve bu ölçütlere göre değerlendirme yapılması önerilir.

ÖĞRENME YÖNETİM SİSTEMİNDE İLERİ DÜZEY UYGULAMALAR

1. *Blackboard*'a dersin öğrenme çıktıları veri olarak girilebilir, sistem üzerinde uygulanan ödev ve sınavlar, bu öğrenme çıktıları ile eşleştirilebilir ve hangi öğrenme çıktısına ne düzeyde ulaşılabildiğine hem öğrenci hem de sınıf düzeyinde sistem raporları elde edilebilir. Bu veriler *Bologna* raporu oluşturmada kullanılabilir.
2. Sınavları oluştururken kullanılacak soru havuzları *Blackboard* üzerinde oluşturulabilir. Her öğrenme çıktısı için oldukça çok sayıda test sorusu hazırlanması halinde, aynı sınav için birden fazla versiyon, her bir öğrenme çıktısı için havuzdan rastgele farklı sorular çekilmesi ile otomatik olarak üretilebilir. Böylelikle sınavın güvenliği bir dereceye kadar artırılabilir.
3. *Blackboard* üzerinde hazırlanan sınavlar, soru havuzları ve *rubricler* *export-import* yöntemiyle sonraki akademik dönemlerde de aynı ders için kullanılabilir.
4. *Blackboard* üzerinde hazırlanmış olan sınavların madde analiz raporları sistem üzerinden elde edilebilir. Bu raporlar incelenerek, ayırt ediciliği düşük, çok zor ya da çok kolay bulunan sorular öğretim üyesi tarafından incelenerek revize edilebilir, tekrar kullanılması halinde daha nitelikli sorulardan oluşan bir test sunulmuş olur.
5. *Blackboard* üzerinde var olan Öğrenme Analitiği (Course Analytics) raporlarından, öğrencinin dersle etkileşimi hakkında bilgi sahibi olunabilir, çok fazla etkileşimde bulunmayan öğrencilere bireysel olarak ulaşılabilir ve destek verilebilir.